B:1

Gåva av General Arvid Hjalgren 20/2 1957

FRIDOLFS SAGA

eller

Kort Beskrifning

öfver

FAGERVIK BRUK

och dess ägare de sidst

förflutne 100:de åren

Fridolf, Din dårskap jag aldrig förlåter
Du, för qvinnor, skvaller och förtal-skull,
Hvaraf jorden öfverallt tyranner är full;
Du heliga blodband, kärlek och tro
Att efterminnen, hatat och glömskan
öfverlåtit.

MDCCCXXXV

1835

Hans Förnämhet Friherre Frid: Hisinger tillegnas detta lilla arbete i ödmjukhet.

Högvälborne Herr Baron, Gunstige gynnare, –
Högtförnäme Man!

I betragtan deraf; att stora män altid fästa stort afseende på opinionen eller det omdöme allmänheten fäller öfver deras lefnad och gärningar, kan författaren till denna afhandling, icke betvifla, att det för Eder Förnämhets ädla själ och goda hjerta måste vara högst sårande, finna, sig vara föremål för ett oförtjent tadel, och att altid höra sina renaste afsigter och oskyldigaste handlingar förtydas. Detta har föranledt författaren, som tror sig stå i stor förbindelse för den högtförnäma nåd Eder Förnämhet låtit honom påskina, isynnerhet mot slutet af året 1833: att för allmänheten lämna en sann och trogen skildring af såväl Eder Förnämhets som Dess förfäders bedrifter, öfvertygad att Eder Förnämhet med välbehag skall anse detta lilla tacksamhetsprof, det enda sätt hvarpå författaren i någon mohn tror sig kunna och böra afbörda sin skuld.

Författaren har icke ansedt det nödigt genom tryck utgifva denna skrift, såsom medförande kostnad m:m:, utan tror, att 25. handskrifne exemplar, gratis bringade dem i handom som bestämma opinionen i Eder Förnämhets krets, skola vara nog till vinnande af det åsyftade ändamålet. Skulle emedlertid Eder Förnämhet sjelf anse en större publicité af nöden, bör Eder Förnämhet sist 2. månader efter den dag, detta exemplar kommer Eder Förnämhet tillhanda derom underrätta Författaren, och kanske lämna några bidrag till skriftens fullkomlighet? men det som är skrifvit det är skrifvit.

SALUTEM.

P: S: Skulle Eder Förnämhet anse det uppgifna sättet för skriftens allmängörande lämpligast för ändamålet, torde Eder Förnämhet (liber Baro) lämna författaren liten vink, om Dem som framför andra böra hugnas därmed.

Salutem.

Fagerwik Bruk belägit i Ingå Sochn
och Nylands Lähn 8. mil ifrån Hel-
singfors, är anlagt i början af
sjuttonde århundradet, och drif-
wer nu för tiden 2. Stångjernshammare med 3. härdar, 1. Knip och 2. Spik-
hammare med 4. härdar, 1 Masugn,
Qwarn med 2. par stenar, Bränne-
ri med 2. st: 90. kans pannor. Till-
förne har här äfwen warit jern-
bruk och glas Fabrique med förtjenst;
men desse werk, äro i senare
tid nedlagde emedan Bruks ägarena
funnit större fördel, wid att endast
tillwerka stångjern som tullfritt
och nästan utan några omkostnader
med god fördel afsättes på Ryssland,
hwartill Rudimentarium hämtas
ifrån Swerige med ringa kostnad;
så att wara behållna winsten på
hwarje tillwerkadt Skl: stångjern
desse senare tider uppgått till och
med öfwer 25. Rub: Curs: eller 50. Proc:
af wärdet. Detta Bruk tillhörde
i slutet af sjuttonde och början
af adertonde århundradet den
för sina Patriotiska bemödanden i
Finland högt aktade Slägten BILL-
STEIN. Genom orhörde uppoffringar
och lidanden under Konung Carl den
XII:s olyckliga Krig och Ryska invasionen,
i början af adertonde seclet, såg den-
ne slägt sig så blottad, på medel att
den icke mera förmådde utur sitt
förfallna tillstånd upphielpa Bruket
och dess egendomar, hwarföre detsamma
jemte Billnäs och Skogby Bruk
med tillydande egendomar år 1724.
försåldes till 2:ne bröder Hising för 25.
tusende daler Kopp:r Mt. Den nu af

Desse bröder, hwilkas stamfäder woro
Bönder på ön hisingen wid Göteborg, het-
te Michel, war handlande i Stockholm
och hade, som wanligen under fö-
damne tider plägar ske, med godt
hushåll och samwetslös tilgifwenhet
på sitt fäderneslands och sina med-
borgares bekostnad förstått samla
en för desse tider högst betydelig för-
mögenhet, hwarföre han äfwen
med afseende å dåwarande omstän-
digheter, hwaruti han ägde en ofent-
lig många allmänt war känd
under namnet: Slit Michel. Den
andra brodren Johan Wilhelm Capitain
wid Infanteriet, hade under mång-
årig fångenskap i Ryssland ohoflig brän-
winsbränning äfwen förwärfwat
någon förmögenhet, hwilken han
wid den erhållna friheten lika
hinwitt förstod att underdraga
sina wäktares uppmärksamhet,

som han under fångenskapen för-
stått dölja sitt bränneri. Detta
hade han jemte sina medfångars
tillhjelp, anrättat i källaren af
det hus hwari de woro inqvarterade,
och ledt rökgången genom boning-
rummens spislar, hwarigenom det
wårdiga föraktet undgått deras
uppmärksamhet som eller woro
intresserade deruti. Det genom
denna loflige industrie förwärfwade
guldet utpraktiserades från Ryss-
land, dels inbakat i knallar, dels
instuckit i de öfwer en tum tjocka
hammaren på dåwarande tids biblar
och andra märkliga böcker. —
Bruket jemte nyankomne be-
drefs nu med god drift af desse
bröder gemensamt, på Michels
förlag under Johan Wilhelms för-
waltning ända till år 1756. dock

som den wid Bruket förewarande
beswärsklingen af sig wisar; un-
der beständiga ömsesidiga förw-
bråelser af ogrundade tillgrep
gjorda på hwarandras beloftenhet,
men med afseende å Luca 6. cap:
Stred det bröderna emellan icke
till swårare utbrott än förebråelser.
Under denna tid tillökades af
den genom Kriget utblottade Adeln
för at wäsendteligt flera goda egen-
domar, äfwensom, genom den Brü-
kan i allmänhet brukliga rättighet
att skatteköpa Kronohemmanen, Ene-
gården by bestående af 4. hemman
underlades Bruket, et privilegium som
werkat mycket ondt i gemen, och
särskildt hwarstädes genom Bruks-
egarenas ogrundade orsakat en rät-
tegång som fortfarit öfwer 10. år,
och ännu fortsättes på lif och död
Bruksegarena och bönderna emellan.

Emedlertid blefwo desse herrar
bröder döde och begrafne, Michel i
Stockholm och Johan Wilh: i Sager-
wik, och Bruket jemte egendomen
mera tillfördes, dels genom
arf, dels genom köp af Michels
son, Johan en titulerad Notarie
i Bergscollegium. Denna herre
sjelf rik, gjorde år 1787. förmånligt
gifte med en Catharina Wittfooth
i Åbo. Under de förmånliga con-
juncturer som under hans tid
för Bruks rörelse i allmänhet
inträffade, bedref äfwen han
sin wärk med den kraft som
ungdomlig styrka och tillgång
på medel ingifwa, och så idkade
han betydlig handel och förskref
Utrikes ifrån under de hårda
åren på 1780. 90. talen, stora –
qwantiteter Spannmål, som
han med stor winst förytterade,

Dels emot continent dels emot främ-
ande länders nödställde barn, och
förödde derigenom ansenligt sin
redan nog stora förmögenhet. Sä-
dane förtjenster blefwo ock we-
derbörande belönte med Assess-
ors titel och riddare wärdighet.
Under hans tid hade wäst för-
skaffats werkat i Landet så wäll
äldrerna, och hur han förstått för-
kofra Wänert och dess egendom-
ar, de största och bästa Skogar om
också grannarna blifwit utan,
illwiljan och afwunden som alltid
åtföljer stora förtjenster, hwarwäl
walent finna orsaken att sådant
tyckts, derutöfwer att han sjelf war
Commerce: Rätts ordförande, och i
sin tjenst såsom Inspector hade
antagit ortens commissioner —

Handtwerkare Adam Malmström.
Denna gamle Adam hwar wäl
också, så wäl de hällt dör någon
granne mera djerft försvarat
sin rätt, åtminstone så länge som
möjeligt warit öfwergifwit gräntsan-
tions timmar, för att i en framtid
hafwa anledning att twista och
dela, men hwem ingen ock så wa-
rit rättvisan derof? ty hwartill be-
höfwa en allmoge skog, då dwer-
mot jernwerk och dermed för-
nade inrättningar utan sådana
icke kunna någon bestånd. Ökonom
Kärr och mossar odlades af denna
idoga man, Wänert uppbyggdes
så godt som ingo i kölden so-
laden sjunk, och en ofantlig mängd
sten bedd så stor som nästan
allra äro gjorda med wagnsand
bortända, men sin största konst
har denna nya Dädalus wi-

satt på Magazins byggnadernes
sitt ägande Villkåts tryck, hvarom
har vi med förvåning sett att
denna Stenmassan, som öfver är
tecknad med sin Dammens be-
märken, icke som vanligt är grun-
dad på jorden utan i luften, un-
derhållen på flaggan och högst bevis-
tydligt för hvar mans ögon —
Sammanhangen deraf, den flaggan är
ugnast at är tidigare än sitteren
högsta, Cavalhinnas fordrade att=
minstone en fast grund för sina
experimenter, hvar han det sida
ansetts i trots af Newtons antag-
na system om tyngdlagen.
Under att detta blefvo de Finn-
garden byamän, tvärt emot de för=
fattningar som noga utstaka Brä-
dans rätt öfver de hemmen som
fått skattelösen mot wattor, att åbo-
arne skulle bibehållas utan förolända

skatten, oupphörligen plågade att
göra dagsverken till Bruket, för
samma pris som nu 7ne marke-
gången gällde 50. år tillförene
då de skattköptes: hvarföre sä-
dande skattehemmansbönder och
ängar blefvo de berättade —
hvarföre någon tid efter den
en ringa ersättning af 4. hem-
man tå årligen, som utan svårt
indrogs; nya odlingar gjorde
öfverallt, på deras egen t. Bruk-
ets kommet befallade bostäders
vanskapliga vordan nog instränk-
ta mark — Deras skogar tillgre-
pos af Bruket med full ägande
rätt, bida till kolning och svedj-
andgången utan någon stubbalön,
ehuru Kronfattningarne befrämma-
lige betalning åt dem med

egna hemmans bönder, till och med
blefwo de i fästande ofredande un-
der egna åkrar och ängar, hwilket
förtryck måste de ej utstå! utan
att därstod skatta på något sätt
hindrade, eller att wåga höja sin
röst emot den mäktiga wålds-
gerärkaren, ehuru de om det stundom-
de derwid. Dessemera Bruksägare
hafwa dock skjutit detta förtryck
så långt, att bandet emellan-
Twärnickt och dem snart måste-
upphöra eller brista. Lefschorn
förde under allt detta stort hus
och lysande lif som anstår en rik
man, blef adlad och tog sitt
namn i ändan förlängdt med
ER, erhöll slutligen Bergsråds
titel, förde herrskap härligt
herrskap lördag på sitt Contoir, och

lefde så nöjd och lycklig som oenig-
heten emellan honom och hans Lä-
barn, tillräckt till 2:dra Maij månad
1790, då han plötsligen afled 64.
år gammal, som det sades i watt-
sot, men enligt sannolikheten, af
alteration sedan det blef kunnigt
att han genom sin förtrogne Berg-
man, utan Regeringens och Auktori-
teternas wetskap, under 1788 och 89.
årens Krig, haft hemlig brefwex-
ling till den utanför Bergslanda
fiendteligen Ryska flottan, och nu
derföre skulle anjönarmes. Före sin
död hade han testamenterat åt
Bergman som nu war 48. år
gammal, en årlig lifstids pen-
sion af 100. Rd:r specie; han trodde
wäl ej att Bergman skulle öfwerlef-
wa 48. år till, som dock nu in-
träffat. — Efter Bergsrådet

och wasa widdarens död, tillföll Adel-
fat med dess agendomar jemte 1/3
af Wallinäs och Skogby Godset, Dess
son Rytmästaren wid Adelsfa-
nan Michael, en liten jovialisk
man tillgifwen Kärleken och wi-
net. Dess syster Johanna, fransysk
Brud till därwarande Öfwersten
sedermera Generalen och Gehej-
me Rådet Grefwe Aminoff, ärfde
de öfriga 2/3 af Wallinäs och Skogby
och då hon, Ekon som fordom Astræa
tiden tillkännig som hon fann Stor-
dens söner alltför kalla och fleg-
matiske för sin eld, öfwerwarsta
till Frankrike där hon ägde en
broder, som fordom engagerad
i Swenska Tjenst, hade förwallt
ändå hammars upphöjelse, blif-
wit af brodren Johan ända sin
gifta tid hon till staden, och wi
i Cahors under antaget namn

Hillebard idkade winhandel, köp-
te Rytmästarens öfwriga hemmans an-
delar i Wallinäs och Skogby. Sedan
bedrafwas och förwaltades af den
äldrige Swägerman, gå den af Ryt-
mästarens Heder banade wäg, under
det Rytmästaren sjelf som en wis
wällustning förde en Sybaritisk
lefnad till år 1793. då han gifte
sig i Stockholm med en Fröken Sofia
Hinbladh, det myckenfullaste och e-
gensinnigaste Fruentimmer som
till den tiden någonsin beträdt
Finlands jord, ty hon kunde i öm-
tal göra sig skälligande själ,
men då det skulle bära af till
Swerige, ty Rytmästaren hade
warde efter sitt gästerwål wintern
i Stockholm och sommaren på Sa-
gerwik, kunde hon, fritt som en
Hind med en månglerskas eller
marketenterskas ifwer omberör-

ja alla in och utsträckningar för det
gemensamma widlyftiga hushållet. Med
henne ägde Ryttmästaren 3ne barn, en
son och 2ne döttrar utom den som
dödt i en spädare ålder, utan att
han likwäl förgätte sina äldre
förbindelser eller försummade
ingå nya så ofta tillfällen gafs,
och när gafs icke tillfälle för en
rask man? — Af dessa barn älskade
de modren ömsinnigast den äldre
Dottren Charlotta, och önskade henne
till Patronessan på Dwarsten Bruk,
men då Bruks Patron hindrar
icke förstod eller icke behöfde förstå
sådant, utan snarare, afsände till
Bruk den yngre Jeanetta, af för-
ändring och syster vänliga Mätta
Lotten, som dock war en personifie-
rad ömning, saknade hon sär-
wäl till honom sin hemma det ofor-
sonligaste hat, hwaraf utbrott hon

icke kunde styra, utan då Lindor
en ung Landsman från en resa
till St Petersburg bekommen sig sjelf
i följe af omwänd wuid resultat
dürstudes; sade hon, det hon än-
hoghändes att hennes tillämnade
hör mig Buller skita sig ifrån,
och hon fulndes blifwa henne gwitt.
Då Ryssarne år 1808 intogo Lan-
det, wille Ryttmästaren såsom
öfrig Dramasts förwaltare hem Bruk
och egendomar för att hålla och
hållit öfwerflyttade till Swerige,
men till lycka för Familien sammt
han ingen Köpare; och så förflöt
tiden till år 1816. då högstsalig-
hans Majt Konung Alexander,
glorwördig i åminnelse besökte
Finland, och Ryttmäst: hushingar
igen; det i Leiharligt stånd,
hwarefter der Ohnung ytjeld Frü

wid nötiga dagar, yttrat en så
oåterhållen barnslighet, yttrade att
han flera gånger i sin späda lill-
betjänat alla som kände den
nybakade Brödens yttrande sin
förmåning öfwer deras upp-
höjelse, ty ingen wiste med ho-
dom någon förtjenst som gjorde
honom wärdig dertill, och Ba-
ronen sjelf teg hållande god
mine. O, du Kortsynte! huru
så är det wanligt, det som
ligger tydligast för ögonen
ändå är sämst uppmärksam-
hetens, och så wore det äfwen
här. Är det då ingen förtjenst
hos i et folkfattigt land, ifrån
ynglingens åren ända in i den
sednaste ålderen oupphörligen
af alla krafter hafwa arbetat
på folkökningen? är det då ingen
förtjenst att för samma ända-
mål hafwa uppoffrat en del

af sin förmögenhet? Herrn Känner
icke att då Kopporna åren 1799.
och 1800. gjorde stora nederlag på
barn, utdelte sådan tillräckligt om
han Ryttmästarens förtjenst; han
då, tid för att befordra kopp-
ympningen, till twänne mödrar
i Ingå Sokn som undgått densam-
ma för sina barn, såsom belöning
på sin bekostnad utdelat twänne
medaljoner, af silfwer, wärda
åtminstone twå Rdr. samt till
de fjelle barnen hjertlig föda och
medicamenter för dessa an-
dra twå Rdr., den som detta icke
känner må läsa Stockholms Posten
No. 237. för lördagen den 17. Octob.
1801. och hans okunnighet skall för-
swinna. Då dessa förtjenster blifwa
icke alltid obelönta, och dett härdat,
af dem som trodde sig känna

gången i de högre regionerne, att
Rättskanslerens proponerade ut-
nämning till Friherre Stille-
skapsmän i den äldre, längst förut
aflidne Excel: Grefven Armfelts
portfölj; en man, som sjelf ägna
de stora förtjenster ingenting för-
stod bedömma mindre. —
Emedlertid fortfor de sam-
tida bemännings förtrytelse öfver-
ändradt på samma sätt som un-
der Baronens Enders tid, man
nu trodde de, att, då Kejserlig
nåd blifvit gifven öfver de-
nes Bruse, tiden för dem va-
re inne att upprätta genom än-
gon nåd, hvarföre de år 1817.
hänvände sig till samtal med
„nådig Baron,“ hvilken dock
slutande på det sätt, att de i-
ställdt att härtills göra dagsverk-
en till Bruket så ofta de på-

kallades för det bestämda pri-
set af 5/4 Sk. Rgs för hvarje dag
Dagsverke, ett pris som länge
varit gällande 100 år tillföre-
ne då de under Brukets Patro-
nens nu finge sig bestämdt
att årligen göra 15. öka dags-
verken Strandern utan ringaste
betalning. Detta bevisar huru
långt den despotiske manni-
skan den strängt fordrat mot
sina likar, då han ostraffadt
vågar låta nyanyttan uthålla
sina sorg, och likväl voro dessa
bönder efter lag och rätt ide-
skyldige att utan betalning
arbeta en timme till Bruket,
hvarå denna egenmäktigt på-
lagda skatt beräknade i sam-
ningar utgör mera än hun-
drade alla tidigare onera.
Minne vid nådig Baronen“.

[illegible] (vertical note in left margin)

sagt något begrep om stadgandet
i § 44. Cap: missgärningsbalken.
Brukat derhos att på gamla
sättet, det mycket mera af
den [illegible] Borgmästarens efter-
trädaren, en ärlig man, litet god-
dags[illegible] och [illegible]
som förut warit vice Kronofogde
[illegible] och contoirist [illegible]
på en ung energisk Skrifvare
och [illegible] källaren, erkände
naturlig som af Baronen* sjelf
fick det samma ingången att
till behörig arbetsamhet och
ordning återbringa, då genom
förra Skrifvarens grundstötat
i liderlighet nedsjunkna ar-
betarena, att ingenting som [illegible]
för honom [illegible] lycka-
des, men också undrog honom
helt af arbetarena och afvände
af sina kunderna. — Under
förgick [illegible] utan [illegible]

* Och Baronens under förf. Chef [illegible]
studerade, den till Baronens förvandlat

märkningsvärdt under till år 1824.
en att Syskonen gifta sig,
[illegible] doktor med ett Syster-
Dotternsdotter i Norrige, och Baro-
nen den yngre med Bruksägare-
[illegible] på [illegible]. Då nu
Baronen ledsen och resor och
besvär, [illegible] kunna i byggnadt
och hållit öfverlämna sig att sin
enda ännu öfriga son Högt-
[illegible] gamla [illegible], öfver-
lät han genom Försäkringar alla
sina Bruk och egendomar till sin
[illegible], hvilken nyligen
gjort en utrikes resa genom Eng-
land, Frankrike och Italien, och
[illegible] Stockholms[illegible], där de länge
öfver att [illegible] bo och
studera, samt utföra sjelf, blifvit
[illegible], troligen åtminstone af Co-
[illegible], och när [illegible] [illegible]
ster, befans [illegible] myndig man
[illegible] at fullwäxt barn. —

framtede

nemesis

I

anklagad

[illegible]
[illegible]
[illegible] Jochrade [illegible]
[illegible]
[illegible] förträdde [illegible]
[illegible]
[illegible] grafven [illegible]
[illegible] 29. [illegible] 1829. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] statsjuren
[illegible]
[illegible] vårjemålsake
[illegible]
[illegible] emedan [illegible]
[illegible] omgif [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]" Novum Testamentum.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] usla resultat [illegible]
[illegible]
[illegible] 1803. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] nytomes
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] förkom [illegible] ökat [illegible]
[illegible]
[illegible]

denna lag skrivit

[illegible]

Barnet

[illegible]

anla person

[illegible]

förkla rades

kamma tripas

[illegible]

lärare

ungherson

[illegible]

enkla

verkligen

[illegible]

ventilerades

[illegible]

ekla

demiska dicaplinen

peruktstockarnes pedantiska ok;
Hade man dessutom trodde sig af
egen erfarenhet weta, att med
kunningen wore fraktionen, med
rättningar öfwer deß lagundanflyr
banan icke så betydlig, för den
som icke egentligen egnar sig
åt lärdomens yrken, men att det
wore nödigt blifwa i ungdomen
af dommarens tribunaler, så det
de skarpa hörn som alltid åtmin-
stone en isolerad uppfostran, något
måtte afrundat, och icke i en
framtid blifwa hinderliga wid
egna wärelser, eller snarare stö-
ta wid alla dem med hwilka
man under lifwets lopp i be-
röring. Sedan detta wigtiga
ämne diskuterades, wände [illegible]
så sitt wader, och Kröhnens wärdig-
dighetens störande som från hem-
maken öfwer familjen, och förlä-
genheten försvann, ty med han-

ningen, nemnast Lemon och en
god portion dumhet den mera
obligata framkomsten i wärlden-
till och med i skatten för de mäg-
hwilka för att winna sig att emo
gramnet på embetsmannabanan.
Hwem, som hwad sett skulle wäl
de ynglingen uppfamnade blodhamnar-
na, då han redan började sluga
med mängeom och yale med
hwd? jo! han bestämde att först
wältigare och sedan wara, det märk-
wärdigaste af wapnen är wadan.
skildrat wid slutet af beskrifningen
om deß lander. Med wälttagningen
gick det icke hellre så dåtiden, utföra
Sommaren icke utwecklade någon-
Ulletisk figur, den han dock egen-
wise hindrar och fötter som skulle
göra hedar ut de signatuerande
skölhållaren i deß wagnar, men
den del af Kroppen som bör wid-

saknades

tagen där yngre stycken sednare
utdelats, och på det hela figuran
icke måtte framställa en förvätten-
tall sitt till tidens vurfstolen,
predikades Genom på denna krogbal sö-
ungelat wardt, blef och stannat
som woro mer än nog till vältan
åt at hålt svaren vanebrukena-
händen. Hans Sönnänghet blef, som
förut är nämnt genom Ledarens öf-
verlåtelse, år 1824. Själfkärnskorna Se- (sjelfvärnskor)
dagarwäl, och året derefter förest-
ståndet Lindenwal, hvilka bind a-
mottog öfwer dess gest, samt förm-
de nu i sin person tre sysslor (sysslor)
namligen Secreterarens, Inspecto- (sekreterens)
rens och Skrifwarens. För-
fattaren som warit i tillfälle
förskaffa sig utdrag ur Wrådets
böcker, har wid slutet af beskrif-
ningen widfogat dessamma; Wri-
dets waraiune för en period,

7

sju år under hwarderas af de-
tre sista förwaltarne är deri-
ti specificeradt, (och deras fallunäger) men bedömma om
med förändringen af förwaltare
för Wrådbegmen war wunnit el-
ler förlorat. Den Stillmät och Kloyby
tillsammans anlagda vandarne lä-
der med Dagarwil, är hwarje
tiden af denna skrift i till-
fälle att ungefärligen beräkna
Brisarens behållna årliga inkomster.

Wid förändran anmärkes en
och hwar, att Hans Sönnänghet
under till sitt 23dje år, icke ytter-
de någon böjelse för det andra
könet, då likväl förfäderne i
denna gren alle woro meriterare,
de män, men på ungång utbröt
nu, lik en hämmad lafwaström (lava)
hos honom gwrningsdriften med
ytterlig häftighet, och som intet
högdjur wärdigt hans person

stånd i nejden, tågade han af a
en upsökt Hulingan, til en
Vänns Ekeskulle förd af sin
gulgrydda Corona, i brunsti
ifrån till hans dotter, hvaraf
som ryktet honom förkunnat
skulle finnas ädla resor. För-
fattaren har sig ej bevarat hu-
ansen aflagt, men det synes han
att hans Förmyndare efter han
komster ... en halfannat år
tid, med tillhjelp af Lekar och
gammalmodiga på et Romanskt
Kärleksbref till Fröken Minna
de M., tågade ännu en gång-
ustund, och återkom med en Krigs-
jämnstor med den Karl den XIV.
gång erhöll från Elsa af England
Denna första motgång, hvilken
hans förmyndare i sitt öfver-
mod icke förmodade, ja icke en-
gång skulle ansedt för möjligt,

varande icke ... ett ofant-
ligt lång näsa, utan grämde ho-
nom så förfärligen, att han bi-
ter oförställdt yttrade sin sorg,
som fordom David öfwer Absa-
lons ofärd, stängde sig inom tysta
dörrar, stötte hufvudet mot
väggen och bet sjelfva flyktan
utöfwer sitt skägg. — Det sades
att jungfruns Fader icke för sin
dotter gällde en sådan förbindel-
se, utan yttrat, det varma han-
na vara värdigt, tagen sig
en man utan hanningar än
hanningar utan man. — Till
förströelse gjordes några excur-
sioner i trakten, och det beställ-
samma ... hade, att ännu
en liten Lorg ifrån Kurhajo
blåsvart lagd till den förra,
utan att författaren den be-
kännt någonting för sanningen
gen deraf. Wid denna tid

hittade Skråp

hittade hans Förnuft i en skrå-
pånna på Segerwirk en kärnd-
obegripande Landbonde contract
nog kringlöt på 1760. talet, men
ordem då i Aristocratismens
ursprungande tidehwarf, be-
funden sig som högst anständig
och Lagstridige för underma-
tet olämplige; men så kunde icke
Baronen dem, och ingen före-
ställning af det utlöjande ställ-
nådet, kunde hindra hans För-
nuft ifrån att slingra den
på sina underhafvande. Bland
dem som begynnade dämmen voro
äfven de fyra Sångeriske bön-
der, hwilka likwäl, då de hän-
vändt sig hos Landshöfding-
en ommälde missnöje öfwerfor
utgjorden, hwilken förwiste sa-
ken till domstolen, och så börs-
jades 1826. en Rättegång som än

ruinerade

nu fortsättes, ruinerande för Baro-
nens heder och ruinerande för
böndernes existens. Hans För-
nuft Trätoman trodde sig
ingalunda lätt, kunna förskaffa
dessa bönder ifrån deras hem-
mans jord, men då sedan visade
sig kunna blifwa krångeldig, gaf
[illegible] Baronen sig ner, skälen
vid mans sätt som ovillkorlig-
gen vill hafwa rätt. Hos Do-
manen löstes stämning under
200. Rdr Banco sedel, som [illegible]
kostar 54½ Rdr [illegible]: till Baron-
ens ombud [illegible] bestäm-
des utom domarena 500. Rdr för lyc-
kadt slut, och andra 500. Rdr fingo
användas för böndernes ombud,
Prof. [illegible] med flera som ställ-
ningen satte i Lagen stöd och ord-
ning, äfwen hitintill, som sade
sig vid [illegible] [illegible] än att
dessa bönder voro [illegible]

Landbönder, skulle för sitt öfriga
behöfwande med sälen få 500 R:dr
hwilket allt sammanlagt utgör
så stor summa, att om Nådig
Herre erbudit densamma för-
dubbla, åt bönderna hade desse

säkert friwilligt uptrådt. Nu

ockert

har Hans Förnämhet beslutit att
de skola drifwas i Processer, och
den ena wara intrigant än
den andra utsändarens.
Till mellanspel förnöjer Frihern-
ren sin tid i hjertligt grälande med
Betjenter, pigor och Hushållerskan

Sammark

hwarunder en jungfru Dammark
som tyckte prygladt blifwa allt-
för odrägligt, i Ryttmästarens

övervara

Lindewantz nu och öfwerwaro

nyckelknippa

med en nyckelknippa, afskrämde et
drängslag åt Nådig Herrans un-
derra näsa, som dock genom et
lyckligt gymnastiskt språng ga-

gymnastiskt

Köksknif Sammarke ockerfrat

rerades. Någon tid förut hade
samma jungfru Dammark med
en Köttknif, afskurit näsan på
en piga, kallad Holm, för det-
hon skulle ämnat at stycka af et
stycke korf; hwarföre hon befall-
des till tre hundrade Rubel, —
hwilken summa, Hans Förnäm-
het ädelmodigt för henne erlade,
såsom ersättning skadt i den
wälmenta afsigt, att skydda
Friherrens Korfwar och rätt.
En piga Maria Stina Lokar, som

e chatjecka

en natt wågade rycka jung-
fru Dammarks wälkända nedgeft-
gifwande Köttknif, derbesamnades
af Hans Förnämhet högstegenhän-
digt, så uteslutersammanliggen, att
hon gå det blundmålade Frihers-
liga gamalbjolfwet; i ångstan-
flaggta några smu, sådana som
Förfallsman till min sön gå
gulnjan lallar för etcetera. —

Något som författaren icke förut
hade sig bekant af en Grefvens
[illegible], att han vore där
[illegible] af [illegible] allan [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Konster
fick han weta af en [illegible]
tjenat ifrån Riga; af denna han
hans Förmögenhet till [illegible]
[illegible] at den [illegible] [illegible]
[illegible] om Stångjern, och
[illegible] [illegible] befunnos
många otydliga Skrifter 3:dje [illegible]
ganska tydliga 5:te, utan at han
hade någon gång i gång, men
[illegible] den [illegible] [illegible] för
[illegible] 2. Rubel på hvarje R:dr, och
inbringande denna [illegible], i
den Grefvarliga Cassan, på mån-
gen hundrade R:dr Stångjern dub-
belt så många hundrade rubel.
För att nu åter de miss-
lyckande [illegible] söka någon
förströelse, [illegible] hans Förmögenhet

om hösten 1824. till Stockholm, för-
att [illegible] öfver[illegible],
men [illegible] plötsligen död,
orsakad af den [illegible]
[illegible], som sedan [illegible]
[illegible] [illegible], medan
att hans Förmögenhet, för att
undgå den [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible]
öfver [illegible], genom [illegible] och
[illegible] till [illegible], hvarest
"[illegible]" han dröjde i nära
2. år, tills [illegible] [illegible] [illegible]
de [illegible] [illegible] [illegible]
skilt sig. Under denna tid
[illegible] hans Förmögenhet —
[illegible] tydligen för [illegible]
[illegible], att [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] som ifrån Norden
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
ty [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] med en [illegible]
[illegible], men [illegible] [illegible]

Österwall bestodde underst en mörk
krubb, och då denna tillgengick sig
att hans ögon skulle lida af mör-
ret, skall Österwall hafwa fram-
att han emellertid, kunde begag-
na dagens tid i förstugan all-
så gicken, hwarest denna tyd-
ligen erhölls för intet. För
hwad under wåra utskrifwen för-
saknar och lidandar, blef Dock
Österwall wid hemkomsten till Sw-
erige riktigen belönad, nämli-
gen först med Kammarjunkare o.
dock derefter med hofmästare-
titel. Med sådan frivolitet kunde
ju drängarne i tingden bli utsatt.

Wid hemkomsten ifrån Paris 183
erfor hans Förnämhet, att under
hans frånwaro hwarannan omstän-
digheter inträffat, som för dess
förändrade kunde hafwa nog
menliga följder, nemligen
att en Hordrakelning öfwergått

Englands Kahn, och att Regeringen i
Sverige förbudit utförsel af Tak-
järn och Jernmalm. Österwall
hade under dess wistelse i Paris
med en Perukmakare gesäll-
skap, bekant förr Paris-
en wid Ryska Ambassaden i Köb-
holm anställd högre Embetsmans
Dalen hijsche tjenare högstnämn-
de hantlangare, och nu bestödt,
att genast på första gåwning kun-
ge dess erkända i ansenligt.
Den dugligaste till Konungen i
Sveriges sidorna att utföra
Tackjärn och Jernmalm, skrifwen
nyttat särligt på tjock velin, till-
städdet den öfwriga Diplomater,
för att af honom framgifwas, ä-
ter att hans Förnämhet ansåg
nödigt först communicera sin
Regering deraf. Dugligare
utdrom, utan att blifwa fram-
gifwen, jemte förestållning om
olämpligheten deraf, skrifwit.

för Friherren war så mycket
swårare att snälta, som denn
Person han förtrott det tydligt
åsidosatt försigtigt utgjordigen
deraf. — Wid sex oqwilliggjorda
qwarnar med Lott har stannar,
mälden Friherren för tull, till
stor förlust för de Skattlagda —
qwarnarne i orten, och inbringa-
desse årligen 200. Tunnor Säd,
utan att nu under Tagga ar-
läggat till Staten, efter Lag
och Författningar bestämmande
Fjärdeparten af all qwarntull
till Kronan. Det tycktes för-
waltarne hälla fast, att under
hans Förmynders förfarande
wid Skördeansvaringen under
denna tiden ännu underöra
des uppmärksamhet, och borde
följaktligen Baronen hafwa gått
att länge nog ännu, Tunnan
årligen beräkna Staten hem ...
tunnor, då det för Leutnanterne

och honom enda tycktes öfwer
100 Tunnor. — Wed fyra st. 90. Tunn-
Tunnor; 2. wid Sågwerket och 2. wid
Willmans kittelwerker Friherren
bränneri, utan att sjelf bebru-
ka mera än två mantal jord,
och för att dölja det olagliga
deruti, har han afsöndrat
Landbönderne ifrån de egendomar
hwarå bränneriarna äro privi-
ligierade, Skattlägget beräknats
derefter, att dessa med Baronens
dragare såsom hjonstolen bebruka
dessa egendomar. — I den Fort-
synta! kan han ej bevisa att
rätta förhållandet, nog så att ...
tiggt wid Mantalsskrifningar och
besiktningar att ... anmärkt werder-
berande göra sin skyldighet; utan
att man likwäl får tro, att de twå
tunnor Malt som Kronofogden
och Häradsskrifwaren, och de när-
~~gar~~ ... jern som

Landtmännerna årligen ifrån Bruk
gratis erhålla, hwarigenom hwar enig
[illegible] 3 till handel och
wandel utskjuts wid Brukets fullt
wigt och mått, ty, om ochså icke
egenteligen förhållande, hafwa de
dock genom tidens längd blifwit
så förnötta att de äro falska, och
de wigtlodder som i dagliga w
wälhandel utskjuts, äro åtminstone
öfwer 70 år gamla sedan de
tillwärkats, utan att sedermera wa
hafwa blifwit justerade. Lag och
förordningar i detta ämne
måste de unkomna herrarne i
icke gjorda för sig till efterlefnad
och som betjäningens gruntiferenti
ner, som i sednare tid bestått i
Don Quixottiske wangansklöder eller bar
barerabracker af silfwer, några be-
kännande efter den större eller
mindre öfwermål och öfwerwigt
de kunna afbära, bör det sig

förändras, om dessa så benägne de
mer och mindre förnötta wigt-
lodderna och måttkärlen, som, utan
at behöfwa stämpla tjufwerket, det
sig till Bruksägarens fördel sig
möjeligen göra låter. — Med
skeppspundet godt, igenmerket att
hwad sina hatar, derföre Bru-
ket med såwäl Engländska som
Tyskt och Göthländska Kustboerna
en fördelaktig handel, och äro
förköparna rätt nöjde ut at
näste finnas, hwarest de hämna
förmoden sina gjorda priser, om
också till 1/8 eller 1/4 af wärdet. —
Det hederwärda Landtmännens
gjort försummat icke eller af hans
Förnuftet, ty, utom det at hans
Förnuftet i sina Mantalsfattig
årligen ingrediensen sina Be-
hofwer af minst 6 [illegible], 6 [illegible].

han hans Förnämhet ifrån Paris till Ha-
hem medfört några gycklarare, h
i landet förbudna böcker och
andra waror, hvilka det äfven
lyckats att gå samma väg i
smuggling: erfarenheten har wisat
att proviantkorna och mattsäckarne
äro nog hårda för Tullbetjenin-
gens fingrar och spjut; och så ma-
gistrar icke tåla lång undersö-
kning om de många ~~...~~ smör, för
de wåligan erhålla för fram-
gentionen skall fortfarna.— Bröderna
Obrafurans härom, de dubbla Bo-
gafoningarna, original handlin-
gar och afskrifter som tillfällig-
vis kommit förfallarne i hän-
der, styrka en dag om så göra
behöfs de gjorda uppgifterna.
Sedan nu Friherren Erode
sig hufwud satt hus i ordning
"utan obehagliga spår igenkän-
gade" och satt menfarande genom

tvåårs waraktande utvärtes tam-
malligan förfarelse, började han
åter med ifrigarna händer på
giftermål, men för stolt att
från att deraf följa emellans
önskan, wille han följa sin egen
wilja, och märkte icke att han gick
efter medernas. Hans Förnämhets
förra förra hade ifrån Wästerdamms
stad, latit öfwerkomma
en dotter, af den under sista
krig mellan Ryssland och Swerige
bäste aröfrarne af Gottland,
äfwen tragiska (tragisk) fund genom
Rodinos stora lemundrägnerian
och dess utgrening (utgrening) på Finland.
Dotter Brunkinnar, ej stort, ej
fullt, med gång lutande åt wän- (rasdig?)
sigt (ohelst) slags på döda wågor, ut-
bredde sitt nät, och hans För-
nämhet wisade som en god deri.

När rätt goda uppfinnare göra
wänner man ofta mer än fö-
dem berättade, och så går de
äfwen Creaturen, t. ex. jämte fa-
ren Scoui Hammelsteen, erhöll hun-
hennes äldre syster en betydan-
Furie
Bärin i halfmenskligt gestalt
swart som djefwulen sjelf och
dekere
ännu uslare än han, engra-
tiare som i sin drägt fullkom-
ligt hans wärdighet. Dessa bun-
ge främlingarne hafwa fullkom-
ligt utbildat Drakarnes misstäm-
mer och dåliga lynne, hwi-
let hjertesolket, så mästan de an-
dra menskliga warelser som detta
herrskap kommer i beröring med,
nogsamt så ofwan, ty sorgliga
ögonen om nätterna och sorg-
liga om dagarne, och Öfwerwal
hwilken under Baronens snö

dem sött hemma som att lidwberu,
kunna sig förmodligen, att ifrån stilfwen
Jülmukkan amidan några wain-
bräcktillar rätnat i yuthing, och
hans Förmånhet eller Rinlika und
störste handansträngning uthärda-
re några mera orsak därtill, än
att Öfwerwall skulle förtärt mycket
och förtullfbät utarbetade med bero-
pesten: och så står nu det högför-
nämna hufwudorganisationen hwadan
kunnat, att nästan ingen hufwudman-
ne från att erhållas emellan Peters-
burg och Stockholm, Reval och Torneå.
Förwaltarens hälltaword, Ehod som
alla Drängs dana, förstod länga nog
bibehålla hans Förmänskapets förtro-
ende, och wände dess öfwande skul-
het till främlingskap emot sig. Förwal-
taren har sig bedömt följande hem-
heter som hälltaword innom 8. år er-
hållit, eller åtminstone hoft löfte
att erhålla, och hwarmed en del utgått

om också några intorlat, nämligen 1:o
at hvad är med tillbehör för det
Hällebard, wid hans Förnämhets till-
träde till Embetet förstod, till dess
fördel följa 100. Daler jämte bestående
i utnötta stångjernshammare, at: 2:o
anläggning af sättena jämte 5. Lösöre
för gemensamma behändiga ändamål
följande wid jordransakningen. 3:o
400. R:dr för Wrädkorgs nyandom-
handeln som d:o utförde så bygt att
Assessor Julin icke fick upbära deremot
men den wore afgjord. 4:o 300. R:dr för
Snarare Hammarens fördelaktiga sma-
tal. 5:o 200. R:dr för uppfinningen att
göra nya Gjutmodeller, som infann
de en kostnad af 1000. R:dr. 6:o 1000. R:dr
för levererande 116. Daler öfverjernet
och 7:o 500. R:dr emot ringandets bön
deraf äro fördrifna. — Slutligen
tröttnad wid utförandet af de Brikam-
liga nyheterna, och det oupphörliga

Embetsförrandet, kunsten öfvera fruk-
tande någon Kakelstraf tillkommande Bruks-
Patronerna Brenners och Björkmans,
hvilka Hällebard beslutit afskrifva, Hwil-
ket en ordvexling emellan Brukarne
och honom angående hvilka Rätte-
gången ~~ansatte~~ af gästgifvarande Hälle-
bard påstod at allmänna rösten hö-
gelägen ogillade deras Rättegång, och
att Patronen borde med någon uppoff-
ring i godo uppgöra densamma, hwarpå
Brukarne svarade at han ej begrip-
sig om göbelns stunder, och då Hälle-
bard genmälde, att Kattgrån i sin-
na skrifter omtalar trenne sorter
göbel, nämligen en sort åkande i wagn
och en sort gående till fot, wändande
hans Förnämhet, begripande den
skämtan [illegible] i [illegible], hwarpå
Hällebard [illegible] sin oberoen-
de ställning genast afskrifva. —
Patronen har någon gång erkänt,
at hans odrägliga och dåliga, misstän-
samma [illegible] wara följden

af uppstigne hamarhjular och deraf
orsakad hufvudverk etc., och så-
ledes borde nu sådant, hvilket nog
kan vara en möjlighet, ty då ha-
marhjularne, som numera glömt
lagen satt fast i röfvan, gå fri-
herren sedan denna brogbedel,
är det nog troligt att de sjelf
gladde sin konung finnas. —
Dom denna lilla beskrifning är
författad då Friherren endast är unga
gren och 30. år gammal, torde, förr-
än dess bestämmelsen af Ödets, hvad
och dö alla äro fullgjorda, ännu en
nog gifvas till en fortsättning;
emellertid torde detta vara
nog ett sanna Dirringstons ord då
han säger

Det är svårt at blifva rik
Och förblifva en ärlig man.

Fagerviks Bruks afkastning följande år.

Bergman		Lindmarck		Hillebard	
1812.	Rdr 5250.	1819.	Rdr 15600.	1826.	Rdr 21200.
1813	16800.	1820	23000.	1827.	26200.
14	11900.	21	13300.	28	26700.
15	10700.	22	8550.	29	19100.
16.	17700.	23.	7100.	30	12900.
17	22200.	24.	12050.	31	22800.
18.	23800.	25.	30400.	32.	26700.
Rdr	108350.	Rdr	110000.	Rdr	156100.

Hvaraf synes att Bruket på 7. år, un-
der Hillebards egen förvaltning, afkastat
femtiosju tusende Rdr mera, än
på lika lång tid under dess förvaltning
dem, ändå varm gynnande con-
iunctur för Bruks rörelsen i allmänhet.

FINIS.

Ø 57/10